

SREDNJA EKONOMSKO POSLOVNA
ŠOLA KOPER
Program: 3. letnik gimnazije

Koper, januar 2008

I N F O R M A C I J E Z A O D L O Č A N J E

(Gradivo za interno uporabo,
pripravila Darja Palčič, univ. dipl. oec.)

Viri:

Ingrid Kragelj in
Tanja Ušaj Hvalič:
Informacije za odločanje

U V O D

PREDSTVITEV PODJETJA:

Na koncu vasi je stala velika, nizka hiša z napisom:

» PEKARNA MIŠMAŠ »

Pod hišo je tekel živahen potok. Ob potoku je stal mlin, ki je mlel moko za pekarno.....

Nekako takole se začanja pravljica, ki smo jo brali še kot otroci. Naša zgodba pa se začanja takole:

Podjetje »Pekarna Mišmaš« je organizirano kot družba z omejeno odgovornostjo. Ukvarja se s prodajo kruha, žemelj in drobnega peciva.

Izdelki sodijo na področje prehrane, zato so obdavčeni s 8,5% DDV-jem.

Podjetje zaposluje peka, pomočnika peka, prodajalko in lastnika oz. direktorja Mišmaša, ki skrbi, da vse poteka nemoteno in brez zastojev. Funkcije oz. dejavnosti podjetja so:

- 1. NABAVNA DEJAVNOST**
- 2. INVESTICIJSKA DEJAVNOST**
- 3. KADROVSKA DEJAVNOST**
- 4. PROIZVODNA DEJAVNOST in**
- 5. PRODAJNA DEJAVNOST**

Vsaka od navedenih dejavnosti bodo predstavljena kot poglavja, skozi katera bomo spoznali:

- ⇒ **Kako sestaviti kalkulacijo nabavne vrednosti,**
- ⇒ **Kako sestaviti amortizacijski načrt,**
- ⇒ **Kako obračunati plače zaposlenim, pogodbeno delo in avtorski honorar,**
- ⇒ **Kako izračunati lastno ceno in kaj vpliva na oblikovanje le-te**
- ⇒ **Kako izračunati maloprodajno ceno, izdati račun in še bi lahko naštevali.**

1. NABAVNA DEJAVNOST:

Da iz pekarnice prijetno zadiši po svežem kruhu in pecivu je potrebno najprej kupiti osnovne surovine. Poslovni funkciji pravimo **NABAVA**.

Podjetje pred nabavo surovin izvede računski postopek, s katerim ugotovi nabavno ceno. Temu postopku pravimo **nabavna kalkulacija** ali

KALKULACIJA NABAVNE VREDNOSTI:

Kupna (fakturna)vrednost + DDV

- vstopni DDV

= bruto kupna vrednost (KV)

- popusti (rabati)

= neto kupna vrednost

+ stroški nabave brez DDV

= NABAVNA VREDNOST (NV) : količino = nabavna cena (NC)

1.1. KALKULACIJA NV (brez stroškov nabave):

Pekarna »Mišmaš« nabavlja moko za peko kruha in žemelj enkrat na teden.

Poglejmo si nabave v decembru 2007.

Pri svojem dolgoletnem dobavitelju »ZRNO« nabavijo 6400 kg moke po KC 0,75 €/kg. Cena vključuje 8,5 % DDV in velja FCO skladišče kupca.

NAVODILO ZA DELO:

Izračunaj NABAVNO CENO za kilogram moke in znesek, ki ga morajo dobavitelju plačati za nabavljeno moko.

1.2. KALKULACIJA NV (s stroški nabave):

Naslednji teden želijo v pekarni »MIŠMAŠ« ponovno nabaviti moko pri dobavitelju »ZRNO« pod enakimi pogoji. Dobavitelj jim sporoči, da so spremenili prodajno strategijo. Moko sedaj ponujajo po **KC 0,70 €/kg** s klavzulo FCO skladišče prodajalec in vključuje 8,5% DDV. Pri nabavi več kot 6000 kg odobrijo 1,5 % količinski popust (rabat).

Super, si mislijo v pekarni. Kupna cena je nižja, pa še popust. Vseeno naredijo nabavno kalkulacijo in kaj ugotovijo. Pri nabavi 6000 kg moke nastanejo stroški, s katerimi se prej niso obremenjevali in sicer:

- prevoz 74,80 € z 20 % DDV-jem in
- stroški prekladanja 34,80 € in ne vključujejo DDV-ja.

NAVODILO ZA DELO:

Izračunaj **nabavno ceno** za kilogram moke.

Strukturo nabavne vrednosti prikaži še grafično!

Za koliko odstotkov se je spremenila nabavna cena in zakaj? Pojasni!

1.3. SESTAVLJENA NABAVNA KALKULACIJA:

V pekarni »Mišmaš« ugotovijo, da prodajni pogoji dobavitelja »ZRNO« niso več tako ugodni, saj se je prodajna cena moke zvišala.

Razmišljajo o novem dobavitelju. Ponudbo jim pošlje dobavitelj »KLAS«. Ponudbo sprejmejo in naročijo 6500 kg moke, 225 kg kvasa in 130 kg soli.

Cena za moko je 0,69, za kvas 0,23 in za sol 0,39 €/kg. Cene veljajo FCO sklad. prodajalca in ne vključujejo DDV-ja. Nabavni stroški (prevoz) so po dobaviteljevem računu 34,30 € brez DDV in se razporedijo v razmerju 70:20:10.

NAVODILO ZA DELO:

Na osnovi **sestavljene kalkulacije izračunaj nabavne vrednosti in cene** za kilogram moke, kvasa in soli.

1.4.KALKULACIJA S POPUSTOM – sprememba nabavnih pogojev:

Teden je naokoli in v podjetju za proizvodnjo kruha ponovno nabavijo enake količine moke, kvasa in soli, pri istem dobavitelju, tokrat po še ugodnejših pogojih in sicer s **3% zvestobnim rabatom** oz. popustom.

NAVODILO ZA DELO:

Na osnovi »nove« kalkulacije nabavne vrednosti **ugotovi, kako je omenjen popust vplival na nabavne cene.**

Ugotovitve glede strukture cene prikaži tudi grafično.

2. INVESTICIJSKA DEJAVNOST

Da bi bile pri Mišmašu vse police v trgovini polne, je moral v nakup opreme investirati svoja sredstva.

Investitor mora presoditi, kje oz. od koga kupiti in kako financirati nakup opreme.

Od različnih ponudnikov zbere ponudbe in jih primerja glede cene, kakovosti, dobavnih in plačilnih pogojev.

Pomaga si s kalkulacijo, tokrat s **kalkulacijo nabavne vrednosti opreme**, ki mu spet pomaga izbrati najugodnejšega dobavitelja.

2.1. PREDRAČUN STROŠKOV INVESTICIJE

Prvi predračun za nakup opreme je poslalo podjetje »Vse za peko«, drugega pa podjetje »Skorja«.

Po pozornem ogledu predračunskih vrednosti so ugotovili, da so v prvem predračunu vrednosti z 20% DDV, v drugem pa brez DDV., kar pa ne pomeni, da ga ne bodo plačali, le cene so navidez nižje.

Prikaz predračunov obeh dobaviteljev:

Vrsta opreme	»VSE ZA PEKO«	»SKORJA«
hladilnik	9.700,00	8.700,00
pečica	10.700,00	7.890,00
Zaboji za peko kruha	670,00	580,00
Delovna miza	6.780,00	5.109,00
Delilni stroj	987,00	720,00
Stroj za oblikovanje testa	11.200,00	10.800,00
SKUPAJ		
Montaža 2% KV		
Prevoz z 20% ddv-jem	520,00	495,00
Nabavna vrednost opreme		

Pomagaj Mišmašu pri odločitvi za investicijo, ki bo potrebovala najmanj sredstev! (predpostavljamo, da je

kakovost opreme primerljiva, prav tako plačilni in dobavni pogoji.)

2.2.NAČINI FINANCIRANJA INVESTICIJE

V podjetju imajo nekaj lastnih denarnih sredstev. Polovico nabavne vrednosti bi lahko odplačali z lastnimi viri, za ostalo polovico pa iščejo sprejemljiv način financiranja.

Ponudnik opreme »Vse za peko« ponuja možnost polovico vrednosti ob prevzemu, drugo polovico pa v dveh letih s 8,13% obrestno mero.

Dobavitelj »Skorja« ponuja 30% polog in 7,50% obresti za 1 leto.

Kolikšen znesek bi moral Mišmaš nakazati takoj in koliko v naslednjih letih, da bi bila obveznost do dobavitelja v celoti poravnana.

Sestavi amortizacijski načrt za znesek posojila!

Zap.št.	Datum	Anuiteta	Obresti V %	Obresti v znesku	Odplačilo dolga	Ostanek dolga

2.3. AMORTIZACIJA OPREME:

Opremo, ki jo je Mišmaš kupil pa je potrebno tudi amortizirati, kar pomeni, postopno prenašanje nabavne vrednosti med STROŠKE, dokler ni prenesena celotna nabavna vrednost.

Sredstvo je amortizirano takrat, ko je v celoti preneseno med stroške in se skozi ceno prodanih izdelkov povrne. Amortizacija je strošek, ki zraven ostalih stroškov sestavlja stroškovno ceno izdelka.

Sestavi amortizacijski načrt za nabavljeno opremo, če je doba koristnosti oz. uporabnosti 10 let, kar pomeni, 10% stopnjo amortizacije na leto. Nakup opreme je bil izveden v decembru 2007.

Leto	Amort. osnova	Amort. stopnja	Odpisana vrednost	Neodpisana vrednost
1.				

3. KADROVSKA DEJAVNOST

se ukvarja z zaposlovanjem kadrov (zaposleni v podjetju), ki morajo po opravljenem delu prejeti plačilo.

3.1. OBRAČUN PLAČ ZA ZAPOSLENE

Delodajalec (podjetje) sklene z delojemalcem (delavcem) pogodbo o zaposlitvi, ki določa med drugim tudi plačo zaposlenega.

IZRAČUN NETO PLAČE:

Bruto plača (za redno delo + nadomestilo)

- prispevki 22,10%
- davek oz. akontacija dohodnine

Neto plača

- + dodatki (malica, prevoz, ...)
- odbitki

Izplačilo na TRR

Zraven omenjenih stroškov dela pa ima podjetje še **dodatne stroške**, kar pomeni, da mora izplačati precej več, kot znašajo bruto plače zaposlenih in sicer:

Bruto plače (za vse zaposlene)

- + prispevki na bruto (16,10%)
- + davek na bruto (davek na izplačane plače)

Izplačilo iz TRR podjetja

V pekarni »Mišmaš« so preko pogodbe o zaposlitvi redno zaposleni naslednji delavci:

- Tone Kvas kot pomočnik peka
- Tine Cukr kot pek
- Meta Kalkulator kot prodajalka in
- Jure Mišmaš kot direktor oz. lastnik pekarnice.

Pomagaj izračunati Mišmašu **koliko denarja mora zaslužiti za izplačilo januarских plač.**

PODATKI O ZAPOSLENIH (osnova za izračun plače)

1. Pomočnik peka Tine Cukr ima končano osnovno šolo, v pekarni se je zaposlil 5.10.1995 in je brez otrok. Pred tremi meseci je najel posojilo banke, za katero odplačuje 70,00 € mesečno. V januarju je bil zaradi bolezni odsoten 2 dni, za kar mu pripada 90% nadomestilo.

2. Pek Tone Kvas se je zaposlil 1. 10. 2000, takoj po končani srednji poklicni šoli. Preživlja 2 otroka, kar pomeni, da uveljavlja olajšavo za dva vzdrževana člana.

3. Prodajalka Meta Kalkulator prodaja kruh že več kot 20 let. Zaposlila se je 25.6.1987 in uveljavlja olajšavo za enega otroka.

4. Direktor Jure Mišmaš je uspešno končal študij in pridobil naziv inženir živilske tehnologije. Doma ga čakajo 3 otroci. Zaposlen je od 16.12.1972. V januarju je bil odsoten 1 dan, ker je moral paziti na bolnega otroka. (80% nadomestilo).

NAVODILO ZA DELO:

1. Izračunaj plačo za vsakega zaposlenega z upoštevanjem njegovih podatkov. Vse podatke, ki niso navedeni, pa poišči na internetu pod ustreznim naslovom. (npr. količnik plačilnega razreda, splošne olajšave,....)
2. Strukturo plače za vsakega zaposlenega prikaži še grafično.
3. Sestavi zbirni obračun za izplačilo januarских plač
4. Plače iz zbirnega obračuna prikaži s pomočjo paličnega grafikona.

3.2. STROŠKI POGODBENEGA DELA

Pekarna »Mišmaš« je s Rokom Rogljičem sklenila podjemno pogodbo za nadomeščanje peka, ki je že dalj časa odsoten.

Rogljič je za pekarno opravil v januarju 40 ur dela, cena 1 ure je 15,40 bruto.

Pri podjemni pogodbi izgleda **obračun pogodbenega dela** (PD) takole:

BRUTO POGODBENO DELO
-10% materialni stroški
Osnova za davek
- 25% akont. dohodnine
NETO POGODBENO DELO (PD)

Pri podjemnih pogodbah ima podjetje tudi **obveznost plačevanja naslednjih davkov in prispevkov:**

- 25% občinski davek
- 6% prispevek za pokoj.-invalid. zavar. (PIZ)
- 2,96 €/na osebo prispevek za zdr. zavar. (PZZZ)

NAVODILO ZA DELO;

- ⇒ Obračunaj stroške pogodbenega dela Roku Rogljiču, iz katerega bo razvidno, koliko je njegovo plačilo na TRR in koliko davkov in prispevkov plača zanj podjetje;
- ⇒ Strukturo obračuna pogodbenega dela prikaži tudi grafično;

3.3.AVTORSKI HONORAR:

Grafična oblikovalka Marija Umetnik je za pekarno izdelala nov logotip kot del celostne grafične podobe. Za delo ji je pekarna obračunala bruto zaslužek v višini 1.250,00 €.

Kolikšen bo honorar, ki ga bo oblikovalka prejela na TRR.

Obračun avtorskega honorarja izdelaj po naslednjem postopku:

BRUTO AVTORSKI HONORAR (AH)
- 10% materialni stroški
Osnova za davek
- 25% akontacija dohodnine
NETO AVTORSKI HONORAR

Kar zadeva prispevke in davke na bruto, moramo povedati, da je iz vidika podjetja avtorski honorar ugodnejši, saj **nima nobenih davkov in prispevkov na bruto.**

P.S:

Obračune pogodbenega dela in avtorskega honorarja pošlji omenjenima delavcema z logotipom podjetja, ki ga izdelaj sam. **Podatki za logotip** so naslednji:

Pekarna »Mišmaš« d.o.o.
Kvašena ul.12
4650 Hrustljava mesto

ID številka: 12457800
Matična št. 1254
TRR: 0150-2000-7158-123

4. PROIZVODNA DEJAVNOST:

Pri proizvodnji se porabljajo surovine (moka, sol, kvas,..), oprema in poslovni prostori se amortizirajo, delavce je potrebno plačati, prihajajo računi za elektriko, vodo, ogrevanje..., ki jih je prav tako potrebno plačati...

Vse to in še kaj, so **stroški**, ki oblikujejo glede na proizvedeno količino ceno izdelkov (stroškovna cena), ki je osnova za izračun prodajne in maloprodajne cene.

Kalkulacija cene izdelka:

Stroškovna cena
+ vkalkuliran dobiček
= Prodajna cena
+ DDV
= Maloprodajna cena

Določanje lastne cene je odvisno od tega, ali podjetje proizvaja eno vrsto izdelka ali več vrst.

Kalkulacija lastne cene je pri izdelavi enega izdelka sila preprosta, imenujemo jo tudi **enostavna delitvena kalkulacija**.

Lastna (strošk.) cena = vsi stroški/proizv. količ.

Bistveno bolj zahtevna je kalkulacija lastne cene v podjetju, ki izdeluje več vrst izdelkov, in jo imenujemo **zbirna obračunska kalkulacija**, kjer stroške delimo na proizvodne in neproizvodne, znotraj proizvodnih stroškov pa na neposredne in posredne (splošne).

Pri neposrednih stroških zlahka določimo, koliko materiala in plač proizvodnih delavcev gre za proizvodnjo enega izdelka.

Bistveno bolj komplicirano pa je pri splošnih stroških (amortizacija, plače režijskih delavcev, elektrika ipd.) Za delitev teh stroškov na SN (stroškovne nosilce), to je izdelke morajo izdelati »**ključe**« **za delitev splošnih stroškov**.

Osnova za izračun ključa je eden od neposrednih stroškov, kar pomeni, da so splošni stroški v sorazmerju z npr. porabo materiala.

4.1.VRENOTENJE PORABE MATERIALA:

Pri sami porabi materiala pa naletimo na »problem«, po kateri ceni vrednotiti porabo, če smo nabavljali po različnih cenah (NC).

V ta namen poznamo 3 različne metode vrednotenja in vodstvu podjetja je prepuščena odločitev, katero metodo bo uporabilo. Izbira lahko med:

- ⇒ **Metoda povprečnih cen** (vrednost zaloge/količino zaloge)
- ⇒ **Metoda FIFO** (prva vhodna je prva izhodna cena)
- ⇒ **Metoda LIFO** (zadnja vhodna je prva izhodna)

Pa pogledjmo metodo, ki jo SRS (Slovenski rač.standardi najbolj priporočajo. To je metoda FIFO, kar pomeni, da vrednotimo porabo tako, da najprej porabimo vso nabavljeno količino materiala po prvi ceni, potem po drugi ipd.

Pa pogledjmo nabavo in porabo moke tip 500:

Dat.	Besedilo	Količina (KG)			Cena	Vrednost (€)		
		nabava	poraba	zaloga		debet	kredit	saldo
3.1.	zaloga			350	0,30			
15.1.	nabava	250			0,75			
18.1.	poraba		400					
20.1.	poraba		200					

NAVODILO ZA DELO:

- ⇒ Izdelaj kartice nabave in porabe materiala po vseh treh metodah,
- ⇒ primerjaj stroške pri posameznih metodah,
- ⇒ pojasni njihov vpliv na stroškovno ceno izdelka.

4.2.KALKULACIJA STROŠKOVNE CENE:

Pekarna »Mišmaš«, ki peče kruh in pecivo, ima za ta namen oblikovani dve SM (stroškovni mesti). Proizvodni obrat, kjer pečejo in Pakirnico, kjer pakirajo pečene izdelke v vrečke.

V našem obratu (OB1) pečejo slastne krofe in drobno pecivo, ki jih potem v pakirnici pakirajo v vrečke po 6 krofov in po ½ kg peciva.

Poleg tega imajo še neproizvodno SM, to je uprava, ki jo vodi sam Mišmaš.

V mesecu januarju so naredili 1000 vrečk krofov in 500 vrečk peciva.

SM Pakirnica je opravilo pakiranje v celoti za obrat 1.

Ključ za delitev splošnih stroškov je v odnosu na izdelavni material.

OBOL (prikaz splošnih stroškov)

Zap. št.	Vrsta stroška	Skupaj	OBRAT 1	PAKIRNICA	STROŠKI UPRAVE
1.	Rež. material		100	20	150
2.	Amortizacija		150	100	100
4.	Električna energija		70	60	820
	Prenos SM				

ZBIRNA OBRAČUNSKA KALKULACIJA:

Vrsta stroška	Skupaj (OB 1)	KROFI	PECIVO
Material- izd.	1100	900	200
Stroški plač	1100	700	400
NEPOSREDNI STR.			
POSREDNI STROŠKI			
PROIZVODNI STROŠKI			
Količina		1000	500
Stroškovna cena			
Prodajna cena		4,25	3,20

NAVODILO ZA DELO:

- ⇒ Na osnovi kalkulacije **izračunaj stroškovne cene**
- ⇒ **Izračunaj ter pojasni poslovni izid** na osnovi prodaje v januarju, če je bilo prodano z 8,5 % ddv-jem 800 vrečk krofov in 300 vrečk peciva.
- ⇒ **Izračunaj, koliko znaša** (količinsko in vrednostno) **zaloga gotovih izdelkov,**

5. PRODAJNA DEJAVNOST

Čim več prodati je cilj vsakega podjetja, le malo podjetij oz. podjetnikov, pa se zaveda, da je le zadovoljen kupec tisti, ki bo spet prišel...

Prodaja je most med prodajalcem in kupcem, na trdnost tega pa vpliva več faktorjev in sicer: cena, kvaliteta, prodajni pogoji ipd.

5.1. PRODAJNA KALKULACIJA:

Pekarna Mišmaš ima zraven pekarne v vasi še lastno trgovinico, kjer prodajajo najosnovnejše življenjske potrebščine, kot so mleko, jogurti, siri ipd.

V trgovini želijo s prodajnimi cenami pokriti stroške prodaje in ustvariti dobiček, da se bodo lahko naprej razvijali. Ta zaslužek trgovca imenujemo marža oz. razlika v ceni (RVC).

Pa pogledjmo osnovno **kalkulacijo prodajnih oz. maloprodajnih vrednosti:**

NABAVNA VREDNOST (NV)
+ MARŽA (RVC)
= PRODAJNA VREDNOST (PV)
+ DDV (8,5 ali 20%)
= MALOPRODAJNA VREDNOST (MPV)

Pomagaj Mišmašu sestaviti kalkulacijo cen za navedene artikle, če je DDV na osnovne življenjske potrebščine 8,5%.

Naziv izdelka	EM kos	NC	RVC (%)	Znesek RVC	PC	Znesek dd-ja	MPC
Jogurt navadni		0,20	12				
Jogurt sadni		0,23	16				
Mleko 3,5%		0,36	18				
Skuta ½ kg		0,50	20				
Kruh beli		0,45	12				
Rogljiček		0,30	12				
Krofi		0,15	12				

5.2. DOBAVA BLAGA (izdan račun in dobavnica):

Pekarna Mišmaš pa zraven peke kruha, prodaje osnovnih potrebščin ipd., oskrbuje še vaško šolo in ji vsak dan ob isti uri dostavlja naročene izdelke. Izdelke ji dostavlja na osnovi dokumenta, ki mu pravimo **dobavnica**.

To je dokument, na katerem je navedena količina in vrsta dobavljenega blaga in ga mora prevzemnik podpisati.

Na osnovi podpisane dobavnice pa 1- krat tedensko pekarna **izda račun**, ki ga mora kupec (v našem primeru šola) plačati v roku, ki je napisan na računu (rok plačila).

NAVODILO ZA DELO:

Oblikuj račun in dobavnico z logotipom podjetja Mišmaš, če ima **prejemnik računa** naslednje podatke:

OŠ Tinko Palinko

4650 Hrustljava mesto

DŠ: 12345678

Datum računa: 13.1.2008 z valuto 8 dni

Specifikacija prevzetega blaga: (podpisane dobavnice v obdobju od 3.1.2008 do 12.1.2008)

- jogurti sadni	160 kom
- jogurti navadni	60
- kruh beli	170
- mleko 3,5 %	110
- skuta ½	65
- rogljički	120
- krofi	87

Cene za izdelava računa vzami iz kalkulacije MPC, ki je obenem cenik.

5.3. PLAČILO RAČUNA:

Pa pogledajmo za konec še, kako bo šola omenjeni račun plačala?

Plačilo računa je možno izvesti **klasično** (ročno izpolnjen plačilni nalog je potrebno poslati na banko, da izvede brezgotovinsko transakcijo iz TRR iz enega TRR na drugega.

Modernejša in obenem cenejša oblika plačevanja, pa je **elektronsko** plačevanje, kar pomeni, da sam preko e-banke izvedeš prenos sredstev iz TRR plačnika na TRR prejemnika.

NAVODILO ZA DELO:

Izpolni plačilni nalog v imenu šole;
(vsi podatki so na računu!)